

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. БОГОМОЛЬЦЯ
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ, БІОЕТИКИ ТА ІСТОРІЇ МЕДИЦИНИ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**НАРАДИ-СЕМІНАРУ
ЗАВДУВАЧІВ КАФЕДР (КУРСІВ) СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН МЕДИЧНИХ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНИХ
ФАКУЛЬТЕТІВ ЗВО УКРАЇНИ**

**«ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ І
АСПРАНТІВ МЕДИЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ В КОНТЕКСТІ
ВИКЛАДАННЯ СОЦІОГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН»**

16 січня 2020 року

М. ЗАПОРІЖЖЯ - М. КИЇВ

Редколегія:

Утюж І. Г. – завідувач кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ, доктор філософських наук, професор;

Мегрелішвілі М. О. – кандидат філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ;

Касаткіна К. А. – викладач кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ.

Збірник матеріалів наради-семінару завідувачів кафедр (курсів) соціогуманітарних дисциплін медичних та фармацевтичних факультетів ЗВО України «Шляхи підвищення якості підготовки студентів і аспірантів медичних університетів в контексті викладання соціогуманітарних дисциплін». – Запоріжжя: ЗДМУ, 2020. – 112 с.

Автори матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наданої у доповідях інформації й точність наведених цитат. Точка зору автора не завжди може співпадати з позицією редколегії.

Сініцина А. В. ФІЛОСОФІЯ МЕДИЦИНИ І НАУКОВО-МЕДИЧНЕ ПІЗНАННЯ У ПРОФЕСІЙНО-ПРАКТИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ СУЧАСНОГО ЛІКАРЯ..... 76

3. ІННОВАЦІЙНІ ПРАКТИКИ ВИКЛАДАННЯ СОЦІОГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН В МЕДИЧНИХ УНІВЕРСИТЕТАХ

Ємець А. В. ТЕХНОЛОГІЇ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ В МЕДИЧНОМУ КОЛЕДЖІ ЗДМУ..... 79

Касаткіна К. А. ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ МЕДИЧНИХ ЗВО..... 83

Касьянова О. М. ІННОВАЦІЙНИЙ КОНТЕКСТ МЕТОДИЧНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.. 86

Касьянова О. М., Квасник О. В. ІННОВАЦІЙНІ ПРАКТИКИ ПІДВИЩЕННЯ УКРАЇНОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СЛУХАЧІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ..... 88

Кірик Т. В. ДЖЕРЕЛА ІННОВАЦІЙНИХ ПРАКТИК У ВИКЛАДАННІ СОЦІОГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН В МЕДИЧНИХ УНІВЕРСИТЕТАХ ХХІ СТ..... 92

Романюк О. В. ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ У ВИКЛАДАННІ ХРИСТИЯНСЬКОЇ ЕТИКИ І МОРАЛІ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ВІТЧИЗНЯНИХ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ..... 98

Руда В. В. РОБОЧИЙ ЗОШИТ В СИСТЕМІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ»..... 101

Сазанович Л. В. ІННОВАЦІЙНІ ПРАКТИКИ ОПРАЦЮВАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО МІНІМУМУ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ У МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ..... 103

Федько О. Ю. ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИКЛАДАННІ «УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)»..... 105

Шахова Г. А., Стриженко Т. О. ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я 108

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ МЕДИЧНИХ ЗВО

Касаткіна К. А.

Запорізький державний медичний університет

Підготовка іноземних студентів посідає чільне місце в системі вищої освіти в Україні. Найбільшу кількість іноземних громадян приймають медичні вищі навчальні заклади. За даними Міністерства освіти і науки, на сьогоднішній день в Україні навчається понад 75 000 іноземців зі 154 країн світу. В п'ятірку найпопулярніших вишів серед іноземних студентів входить Запорізький державний медичний університет. Він здобув авторитет та визнання, навчаючи іноземних громадян з Азії, Африки, Латинської Америки та Європи протягом понад 40 років. В університеті проходять підготовку понад 2 000 іноземних студентів зі 40 країн світу. Кількість вступників, які прагнуть здобути українську освіту, зростає щороку. Такий потік іноземців ставить перед системою вищої освіти нові проблеми та завдання, в тому числі міжкультурної взаємодії та інтеграції.

Однією з найважливіших складових процесу адаптації іноземних студентів до українського соціально-культурного простору є розуміння ними закономірностей існування нашого суспільства. В навчальному процесі воно формується за допомогою вивчення соціогуманітарних дисциплін, провідне місце серед них, разом з українською мовою та культурою займає історія України. Однак найбільш активно (порівняно з іншими проблемами) досліджено методичні аспекти навчання іноземців української мови та культурі. Особливості викладання історії України іноземним студентам на сучасному етапі залишаються менш дослідженими, що свідчить про актуальність даної роботи.

В Запорізькому державному медичному університеті викладання історії України для іноземних студентів забезпечується кафедрою суспільних дисциплін. Кафедра працює зі студентами першого року навчання. Мови викладання дисципліни: українська, російська та англійська. «Історія України» є першим модулем курсу «Історія України та української культури». Навчальною програмою передбачено 10 годин лекцій, 14 годин семінарських занять і 21 годину на самостійну роботу студентів. Вивчення цієї дисципліни спрямоване на ознайомлення іноземців з історією сучасної незалежної Української держави, розуміння її національної ідеї та національних цінностей.

Іноземні громадяни, які щойно прибули в Україну на навчання, потрапляють в нове для себе середовище і стикаються, насамперед, з проблемами комунікативного, соціального та психологічного характеру [4, С. 225]. Це значно ускладнює процес адаптування іноземного студента до українського соціально-культурного простору. Тому, навчання таких студентів повинно відбуватися з урахуванням психолого-педагогічних особливостей їх адаптації до нового середовища, мовних та соціокультурних аспектів.

У навчальному процесі, серед основних проблем, з якими стикаються іноземні студенти, є мовний бар'єр. Для засвоєння матеріалу на належному рівні іноземцям часто доводиться вивчати доволі важки для опанування

слов'янські мови – українську та російську. В групах з англійською мовою навчання, також не всі студенти володіють нею на достатньому рівні. З огляду на це, викладання дисциплін соціогуманітарного циклу, а саме історії України, має бути адаптованим для іноземних студентів з урахуванням цього аспекту. В першу чергу це стосується об'ємної і складної історичної термінології, власних назв географічних об'єктів, історично-культурних цінностей та інше. Часто, навіть нескладні поняття, терміни та назви, викликають труднощі в іноземців, що ускладнює сприйняття та засвоєння навчального матеріалу.

Покращує розуміння історії українського народу іноземними студентами, сприйняття ними української національної ідеї та надбань науки і культури, можливість співставити з історією та культурою їх рідної країни. Отже, важливо наголосити на спільності історичної долі України та більшості країн, що розвиваються, бо їй також судилося тривалий час виборювати свою незалежність. Слід наголосити на тривалих і різноманітних контактах України з іншими країнами та народами світу, в тому числі й тими, звідкіля прибули іноземні студенти [2, С. 229]. Проводити таку роботу доцільно з використанням інтерактивних технологій навчання з метою обміну інформацією. Це активізує увагу студентів, заохочує до мисленнєвої діяльності, підвищує сприймання та запам'ятовування навчального матеріалу.

Однією з особливостей викладання історії України іноземним студентам-медикам є використання в навчальному процесі психологічних методів та прийомів, особлива увага звертається на психоісторичну інтерпретацію. За останні роки цей нетрадиційний для української історичної науки методологічний підхід став предметом наукових зацікавлень, відображення тенденції до міждисциплінарності. Він направлений на вивчення психічної мотивації історичних процесів [1, С. 136]. Так, краще сприйняття і розуміння іноземними студентами історії української держави в умовах комуністичного тоталітаризму, а саме морального стану суспільства в 1920-і – 1930-і рр., потребує залучення методів психоісторії. Складно зрозуміти мотиви поведінки людей не тільки різних епох, але і різних культур та релігій. Доцільно, при вивченні таких тем, зорієнтувати увагу студентів на роботу з різними видами історичних джерел.

Особливу увагу в навчальній роботі з іноземними студентами слід приділяти наочним методам. Внаслідок мовного бар'єра, розуміння навчального матеріалу за допомогою тільки традиційних форм і методів навчання недостатньо результативні. Тому, в роботі зі студентами-іноземцями доцільніше звертатися саме до використання наочності. Найбільш ефективним є метод ілюстрації, який обов'язково супроводжується коментарями викладача. Перевага цього методу в тому, що ту інформацію, яку іноземний студент не сприймає на слух через мовні складнощі, він засвоює за допомогою візуальних образів. Наприклад, використання історичних карт або портретів визначних політичних діячів. Також доцільно застосовувати в навчальному процесі метод демонстрації. Він забезпечує сприйняття як зовнішніх форм (характеристик), так і внутрішнього змісту не тільки в статиці, а й динаміці їх протікання. Це дуже важливо для розуміння студентами глибинної суті, законів,

закономірностей і принципів їх дії та існування, умов, що їх породжують [3, С. 117]. В умовах аудиторного навчання, викладач демонструє іноземним студентам зразки досягнень українського народу, ключові історичні події, передає «дух епохи» за допомогою фото-, аудіо- та відеозображення. Так, для кращого розуміння студентами теми «Національно-демократична революція в Україні. Становлення української державності (1917 – 1921 рр.)» доцільно додатково звернутися до інтерактивної карти, яка в динаміці демонструє зміну кордонів української держави в означений період. Крім того, мультимедійний супровід, якій є обов'язковим на лекційних заняттях з іноземними студентами, не менш ефективний в роботі на семінарах. Так, під час обговорення проблеми Голодомору в Україні 1932 – 1933 рр. викладач за допомогою презентації демонструє інфографіку події та наслідків цієї трагедії. Наведені наочні методи навчання підвищують рівень уваги, полегшують розуміння та запам'ятовування матеріалу іноземними студентами.

Таким чином, можна зробити висновки, що навчання іноземних студентів повинно відбуватися з урахуванням психолого-педагогічних особливостей їх адаптації до нового середовища, мовних та соціокультурні аспектів. У викладанні дисциплін соціогуманітарного циклу, передусім історії України, має бути оптимальне поєднання та використання педагогічних інновацій інтерактивного характеру з мультимедійними технічними засобами. Проблема викладання соціогуманітарних дисциплін іноземним студентам медичних ЗВО продовжує бути надзвичайно актуальною і вимагає подальших наукових пошуків оптимальних методів, форм, засобів і прийомів педагогічної роботи.

Література:

1. Берека В. Новітні підходи в методології та методиці викладання історії в Україні / В. Берека // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Історія. – 2017. – Вип. 1(2). – С. 134-139.
2. Бідзіля П. О. Про деякі шляхи покращення навчально-виховної роботи з іноземними студентами у процесі викладання курсу «Історія України» / П. О. Бідзіля, П. О. Ремізинов, А. О. Шульга // Проблеми навчання іноземних студентів у медичних вищих навчальних закладах України : матеріали Всеукр. конф. (19-20 квіт. 2002 р.). – Тернопіль : Укрмедкнига, 2002. – С. 228–229.
3. Мельничук І. М. Особливості викладання курсу «Історія української культури» іноземним студентам-медикам / І. М. Мельничук, Л. М. Романишина, О. В. Яцишина // Наукові записки ТНПУ. Серія: Педагогіка. – 2012. – №12. – С. 114-118.
4. Пальчикова О. О. Проблема адаптації студентів-іноземців в україномовному середовищі / О. О. Пальчикова // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 10. Проблеми граматики і лексикології української мови. – Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2012. – Вип. 9. – С. 220–225.